

Kāpēc bankas šovasar uzdod jautājumus klientiem?

Lai kontrolētu risku, ka banka tiek iesaistīta darījumā, kas, iespējams, ir daļa no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai pat terorisma finansēšanas, visām bankām Latvijā arī līdz šim bija jāpārzina savi klienti un viņu darījumi. Tiklīdz radās aizdomas, tā bija jāziņo Kontroles dienestam. Savukārt FKTK savās pārbaudēs skatās, vai tas ir ticis izdarīts. Īpaši uzmanības lokā allaž bijušas politiski nozīmīgas personas (PNP). Pasaulē daudzi izmeklēšanas gadījumi ir pierādījuši, ka visbiežāk tieši PNP savu prettiesisko darbību – kukuļošanu, krāpšanu u.c. īsteno, izmantojot radniekus, laulātos un draugus. Tādēļ PNP tiek uzskatītas par paaugstināta riska klientiem, un viņu finanšu darījumi ir padziļināti jāuzrauga. Turklāt šī gada 1. martā Latvijā tika paplašināta politiski nozīmīgas personas definīcija.

VAI ES ESMU RISKANTS KLIENTS?

Lūk, tādēļ ikvienai bankai šovasar nepieciešams papildus noskaidrot, kuri tās klienti ir uzskatāmi par PNP, to radniekiem vai citām cieši saistītām personām. Ja nu kas notiek, tad, aiz viena dieldziņa velkot, kompetentajām iestādēm būs iespējams atmaskot nelikumīgās naudas shēmas. Kādā veidā klients dara zināmu informāciju bankai, tas ir klienta un bankas sadarbības ziņā. Tā kā anketēšana ir viens no efektīvākajiem pasākumiem, to veic lielākā daļa Latvijas banku. Kopš jūnija jautājumi šī statusa noskaidrošanai tiek uzdoti visiem jaunajiem klientiem, kas dodas uz banku pirmo reizi, līdz 1. decembrim informācija tiks precizēta arī par esošajiem klientiem. Daļa klientu ir satraukti par šādiem papildu jautājumiem, daži nevēlas atbildēt, citiem vispār nepatīk anketas. Katras bankas pašas ziņā ir noteikt, kādu instrumentu izmantot ziņu iegūšanai, tai noteikti jābūt anketai. Savukārt klienta pienākums ir sniegt nepieciešamo informāciju. Te svarīgi atcerēties, ka būt par PNP vai saistītu personu, pats par sevi nav nekā slikts vai slēpjams. PNP statuss neliedz personai saņemt bankas pakalpojumus. Turklāt atbildes, ko klients sniedz bankai, nekādā gadījumā nav un nebūs publiska informācija. Banku

pienākums joprojām ir garantēt savu klientu personas, kontu, noguldījumu un darījumu noslēpumu saskaņā ar Kredītiestāžu likumu. Ja atklāsies, ka klients uzrādījis apzināti nepatiesu informāciju, tad, protams, bankai ir tiesības izvērtēt turpmāko sadarbību ar klientu vai pārtraukt sadarbību. Taču te atkal nevajadzētu pārspīlēt no abām pusēm gan saistībā ar PNP lietām, gan norādot plānoto darījumu apjomu. Vajadzētu uzticēties savai bankai un droši jautāt – kā interpretēt iecerētās privātās finanšu lietas? Var anketā noteikt lielāku plānoto darījumu apjomu, var mainīt informāciju, rodoties jauniem apstākļiem. Taisnība, ja klienta iepriekš sniegtie dati neatbilst veiktajiem darījumiem, tad bankas iekšējās kontroles sistēmas reaģēs uz šādām pazīmēm un banka analizēs darījumu, kas atšķiras no iepriekš deklarētā. Piemēram, ja pensionāram ar 500 eiro apgrozījumu mēnesī pēkšņi kontā ienāk 500 000 eiro, tad, visticamāk, banka viņu izvaicās. Ja būs pamatots skaidrojums un apstiprinājuma dokumenti, tad nebūs nekādu problēmu. Turklāt no ikdienišķiem atšķirīgu darījumu uzmanīšana ir arī klientu interesēs. Piemēram, mamma rēķini apmaksā un darbība trešo personu interesēs. Skan dīvaini, taču droši norādiet to anketā, arī darījumu apjomus un regularitāti. Ja tajos nav nekā slēpjama, nelikumīga, tad nav ko baidīties. Tāpat, ja pieaugs skaidras naudas izmaksas, vienlaikus arī darba algas iemaksas kontā, tad, visticamāk, banka neuzdos pat jautājumus.

? Vai tiešām no tās ciņas ar naudas atmazgāšanu ir kāda jēga, ja tāpat pie mums vairāk glabājas svešā riskantā nauda, t.s. nerezidentu portfelis, kas rada visas tās problēmas? Vietējiem jau nav ko noguldīt.

Egils Jansons, Jūrmalā

leviešot stingrākas prasības šajā jomā, uz labo pusi mainās Latvijas finanšu sektora reputācija un pavisam netirā nauda aiziet prom. Ja runājam par nerezidentu noguldījumiem, tad bankām ir jāpārzina arī šo klientu darbība, t.sk. viņu saistība ar PNP ne tikai Latvijā, bet arī citās valstīs. Turklāt rezidentu/nerezidentu noguldījumu proporcija Latvijas bankās šobrīd ir par labu vietējai nauda. Proti, 53% ir pašu noguldījumi, nerezidu – 47%.

Nerezidentu naudas apmērs Latvijas bankās samazinās gan Krievijas vājas ekonomikas attīstības dēļ, jo šie klienti sāk izmantot naudu, kas līdz šim uzkrāta Latvijas bankās, kā minēto stingrāko prasību dēļ t.s. nauda atmazgāšanas jomā, kas prasa bankām pārskatīt savu klientu bāzi.

Jautājiet par tematiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem –
FKTK eksperti jums atbildēs šajā slejā!